

Cultural diversity policies of the museums in the United Kingdom and sample practices from London

İngiltere'deki müzelerin kültürel çeşitlilik politikaları ve Londra'dan uygulama örnekleri

Ceren Karadeniz¹
Bekir Onur²

Abstract

Cultural diversity is adopted as an understanding of the synergy including acceptance and representation of the presence from different cultures, the local communities, minorities, ethnic identities, religious or social commitment in the communities, the different age groups, the physical competences, gender, etc. in one large admission and it is represented as an understanding of rapid pace. No matter what type the museums are, museums of today have the same functions. Museums were known to play an important role in creation of identity, development of identity and social networking processes and they develop their own and unique policies in cultural diversity, multiculturalism, tolerance, intercultural dialogue and pleasant relations. Contemporary museums, as they are aware of the cultural diversity is the most significant source to construct the intercultural peace and to sustain and rediscover the common heritage with intellectual and scientific cooperation, endeavor to make the community participation possible in exhibitions and events for their own sustainability. In the UK, by force of

Özet

Kültürel çeşitlilik, farklı kültürlerin varlığının, yerel topluluklar, azınlıklar, etnik kimlikler, dini ya da sosyal bağlılığı bulunan topluluklar, farklı yaş grupları, fiziksel yeterlikler, cinsiyet vb., ve geniş birlikteliğinin kabul ve temsil edilmesine ilişkin bir anlayış olarak benimsenmektedir. Türleri ne olursa olsun, günümüz müzelerinin işlevleri ortaktır. Kimlik oluşturma, kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreçlerinde önemli roller oynadığı bilinen müzeler, kültürel çeşitlilik, çok kültürlülük, hoşgörü, kültürlerarası diyalog ve iyi ilişkilerin desteklenmesi kavramlarına ilişkin kendi politikalarını ve planlarını geliştirmektedir. Çağdaş müzeler, kültürel çeşitliliğin insanlığın ortak mirasını yeniden keşfetmek, bu mirası sürdürmek ve kültürlerarası barışı inşa etmek için kültürel, entelektüel ve bilimsel işbirliği ile birlikte yönetilebilecek en önemli kaynak olduğunun bilinciyle toplumun katılımını önceleyen sergiler ve etkinlikler hazırlayarak sürdürülebilirliklerini devam ettirme çabasıdadır. İngiltere'deki müzeler, çağdaş müzeciliğin bir gereği olarak, kültürel çeşitlilik konusunu çeşitlilik ve eşitlik politikaları ve uygulama şemaları oluşturarak ele almakta;

¹ Araş. Gör. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Doktora Programı Öğrencisi, ckaradeniz@ankara.edu.tr

² Prof. Dr. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü emekli öğretim üyesi, bekironur44@hotmail.com

contemporary museology, museums include the subject of cultural diversity and equality and they also use these concepts in their practice schemes, training programmes and other museum activities. The approaches, policies and practices of the museums in the United Kingdom in cultural diversity is examined with historical context. This research is designed as a qualitative research including historical research and document review about cultural diversity policies and contents. In the section of the research where the samples of practices are discussed, the document review process which was carried out at Victoria and Albert Museum, Museum of London, British Museum and Tate Modern is analyzed.

Keywords: Museum, museum education, cultural diversity, multiculturalism, participation.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

eğitim programlarını ve diğer etkinliklerini bu olguya dayandırmaktadır. Bu çalışmada İngiltere'deki müzelerin kültürel çeşitliliğe ilişkin yaklaşımları, geliştirdikleri politikalar ve uygulamalar tarihsel bağlamda ele alınmıştır. Bu çalışma tarihi araştırma modelinde desenlenmiş bir nitel araştırmadır. İngiltere'deki müzelerin çeşitlilik ve eşitlik politikaları tarihsel süreçleri ve içerikleriyle birlikte incelenmiştir. Politika uygulama örneklerinin tartışıldığı bölümde ise, Londra'daki Victoria ve Albert Müzesi, Londra Müzesi, British Müzesi ve Tate Modern Sanatlar Müzesi'nde gerçekleştirilen kültürel çeşitlilik konulu doküman inceleme sürecinde elde edilen analizine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze, müze eğitimi, kültürel çeşitlilik, çokkültürlülük, katılım.

1. Giriş

Kültürel çeşitlilik farklı kültürlerin varlığını ve geniş birlikteliğini temsil eden bir kavramdır. Bu kavram hem değişen toplumsal, siyasal ve coğrafi bağlamlar içinde bir arada yaşayan insanları, hem de hâlihazırda büyük bir kısmı ulus aşırı nitelikteki çeşitli ekonomik süreçler sonucunda ortaya çıkan ürünleri kapsamaktadır (Kutlu ve Smithuijsen, 2010:11). Kültür; ırk, etnik kimlik, milliyet ve çeşitliliğin diğer boyutlarının oluşturduğu bir miras ve önemli bir olgudur. Kültürel kimlikler insanların ait oldukları gruplardaki etnik kimlikler, yaş, cinsiyet, din, dil, sosyo-ekonomik sınıflar, coğrafi özelliklerden etkilenmekte ve onların bu gruplardaki yerlerini belirlemektedir (Klein ve Chen, 2001: 4-5). Kymlicka ise (1998:44), kültürel çeşitliliği, birden fazla ulusun yan yana yaşaması (çokulusluluk), yoğun göçün gerçekleşmesi ve sıra dışı grupların (eşcinseller, yaşlılar, engelliler, kadınlar, yoksullar vb.) varlığı ile açıklamaktadır. Kültürel çeşitlilikle birlikte anılan ve üzerinde birlikte politika oluşturulan bir diğer kavram da çokkültürlülüktür. Say'a (2013:154) göre, küreselleşen dünyada genel yaşam biçimleriyle toplumlar bir yandan gittikçe birbirlerine benzemekte, bir yandan da etnik (kültürel, dinsel, ırksal, vb.) düzeyde daha keskin farklılıkların ortaya konması nedeniyle kendi içlerinde ayrışmaya yönelmektedir. Bir devlet içinde farklı kültürel toplulukların, hukuksal ve siyasal düzeyde kabul görerek yaşamasını sağlayan politika çokkültürlülük olarak adlandırılmaktadır. Say'a (2013:138) göre çokkültürlülük, bir ulus devletin bütünlüğü içinde

her biri ayrı bir kültüre sahip olan farklı toplulukların bir arada eşit olanaklara sahip olarak yaşayabilme kapasitesini ifade eder.

1.1. İngiltere'de Kültürel Çeşitlilik ve Çokkültürlülüğe İlişkin Müze Politikaları

Çokkültürlülük ve kültürel çeşitlilik kavramları Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Hollanda, Kanada, Avustralya gibi ülkelerde hem tarihi sürece dayanmakta hem de çağdaş bağlamda göç yoluyla oluşmaktadır. İngiltere, tarihinin yaklaşık olarak her döneminde göç olgusu ile karşı karşıya kalarak çokkültürlülük politikasını göçmenler üzerine kuran ülkelerden biridir. İngiltere, göçmenlerin büyük topluma uyma ve dinsel, dilsel ve kültürel pek çok farklılığı aşma sürecinde farklı kültür gruplarının siyasi ve kültürel taleplerini karşılamaya yönelik çeşitli politik önlemler almıştır (Winder, 2005:38). İngiltere'de kültürel çeşitlilik ve çokkültürlülüğe ilişkin politikaların uygulanmasında müzelere önemli görevler düşmüştür. Bu bağlamda müzenin çağdaşlaşma serüveni de İngiltere'deki müzelerde kültürel çeşitlilik, çokkültürlülük, göç vb. olguların kabul edilmesi, sergilenmesi ve tartışılmasıyla yakından ilgilidir. 1986'ya kadar İngiltere'de çokkültürlülük ve kültürel çeşitlilik sadece etnografya müzelerinin konusudur. İngiliz kültürünün 17. yüzyıldan itibaren Hindistan, Afrika ve Uzak Doğu'dan göçen insanların etkisi altında olması İmparatorluğun zengin bir kültürel arşiv oluşturmasını kolaylaştırmıştır. İngiltere'nin 1900 - 1910 arasında ev sahipliği yaptığı ulusal ve uluslararası sergilerin büyük bölümü bilim gösterileri ve popüler eğlence kategorilerindedir. Bu sergiler 1902'den itibaren "herkes için eğitim" felsefesinden hareketle ulusal kimliğin inşasında kullanılmıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında Londra'daki *Horniman Müzesi* ve *Londra Etnografya Galerisi* kolonilerden getirilmiş nesnelere oluşan ve köle ticareti, kültürel farklılıklar ve çeşitlilik konularında sayısız sergi hazırlamıştır. Bu sergiler dönemi itibarıyla Birleşik Krallığa bağlı kolonilerden getirilen nesnelere aracılığıyla krallığın ihtişamını, gücünü ve hâkimiyetini halkla paylaşmayı hedeflemiştir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiliz toplumunun yeniden biçimlenmesi ve savaş sonrası artan göçler, farklı etnik kimlikten insanlara karşı tavır ve tutum değişikliğine neden olmuştur. Bu gelişmeler İngiltere'de çeşitliliği politik bir konu haline getirmiştir. 1970'lerde ülkede etnik azınlıklar politikası oluşturulmuş ve bu toplulukların sanat ve kültürlerini ele almaktan çok, İngiliz toplumundaki yerleri ve rolleri gündeme getirilmiştir. Aynı yıllarda hippie kültürünün etkisiyle İngiliz gençler arasında Hint ve Uzak Doğu kültürlerine gösterilen ilginin artması toplumun bu kültürlerle yaklaşımını olumlu yönde etkilemiş; ilkin çokkültürlülük, daha sonra da kültürel çeşitlilik kavramı İngiliz toplumunda daha sık konuşulmuştur. Bu kavramlar 1990'dan önce sanatın çeşitli alanlarında etnik azınlıklar ve çokkültürlü sanata ilişkin politikalar ve çalışmalarla gündeme gelmeye devam etmiştir. Bu çalışmalarda İngiltere'nin sömürge döneminde etkileşim içinde olduğu Afrika, Karayipler, Güney Asya ve Doğu Asya kökenli halklarına öncelik verilmiş; işçi sınıfı, engelliler,

kadınlar, dini ve sıradışı gruplar ya da eşcinsellerin seslerini duyurmaları sağlanmıştır. 1990'dan itibaren arka planı ne olursa olsun toplumun her kesimi, kültür sektörünün önemli temsilcileri olan müzeler, arşivler ve kütüphaneler tarafından ele alınmıştır. Young (2005), kültürel çeşitlilik kavramının, İngiltere'de 1990'ların ortasında kültür sektörüne girdiğini ve en büyük etkiyi müze sektöründe gerçekleştirdiğini belirtmektedir.

Kültür sektöründeki etki İngiltere'de müzecilik alanında çağdaş sergi tasarımı, sunum, katılım, eğitim ve sosyal etkinlik politikalarının oluşturulmasını sağlamıştır. İngiliz Müzeler Birliği (2008:12) çağdaş müzelerin, toplumun çeşitliliğinin ve karmaşıklığının farkında olup herkes için müzeden eşit oranda yararlanma fırsatı sağlamaları gerektiğini vurgulayarak bu politikaya yön vermiştir. Müzeler, farklı düşünceleri, bireysel farklılıkları, olayları ve farklı kültürlerle ilişkin özellikleri duyarlı, hassas ve nesnel bir bakış açısıyla paylaşmalı, insanlığın ortak değerlerini öncelermelidir. İzleyicilerin kendi kültürel kimlikleriyle ilgili bilgi alabilecekleri kültürel altyapıyı hazırlamalıdır. Personel istihdamı sürecinde kültürel çeşitliliğe yer vermeyi önemsemelidir. İngiltere'nin azınlıktaki kültürlerle ev sahipliği yaptığı ancak aynı zamanda orijinal kültürlerin de korunduğu bir ülke olduğundan hareketle müzeler toplumsal işlevlerini yerine getirirken bu bilgiyi kullanmalıdır.

İngiltere'yi bu sürece taşıyan gelişmeler arasında *Khan Raporu* büyük önem taşır. 1976'da Naseem Khan, *İngiltere'nin Gözardı Ettiği Sanatlar* adlı raporunda göçmen toplulukların İngiliz Sanat Konseyi tarafından görmezden gelinen ve diğer kamu kurumları tarafından desteklenmeyen zengin sanat çalışmalarına yer vermiştir. Rapor yayınlandığında, sanat endüstrisinde çeşitliliğe ilişkin eylem planları hazırlanmış, hedefler belirlenmiş ve personel için farkındalık kursları açılmıştır. Bu rapordan hareketle *Birleşik Krallık Müzeler Birliği* 1998'den beri müzeleri kültürel çeşitlilik konusunda bilinçlendirmeye ve özellikle azınlık gruplarına bu gelişmeleri duyurmaya çalışmaktadır. Birleşik Krallıktaki Asya, Afrika, Karayip ve Çin kökenli vatandaşlar ülkedeki iş gücünün yüzde yedisini oluşturmaktadır. Bu rakamın sadece yüzde ikisi müze sektöründe hizmet vermektedir. Birliğin amacı, öncelikle işgücünde kültürel çeşitliliği artırmaktır. Bu amaçla birlik çeşitli kurum, kuruluş, enstitü ve üniversitelerle işbirliği içinde çalışarak farklı etnik kökenden insanların müze sektöründe projelerde istihdam edilmesini sağlamak ya da onlara burs sağlayarak müzecilik sektöründe çalışmalarına yardım etmektedir.

1990'ların ortasından itibaren İngiltere'deki müzelerde sıkça söz edilen konu sosyal katılımdır. Müzelerde katılım çalışmaları sergilenen nesnelere ve müze koleksiyonuna farklı açılardan bakmayı gerektirmiş, müzelerin daha çok izleyiciye kapılarını açmalarını sağlamıştır. *İngiliz Sosyal Katılım Birimi* 1998'de *"Britanya'yı Bir Araya Getirmek: Ulusal Bölge İlişkilerinin Yenilenmesi Stratejileri"* adlı bir rapor yayınlamıştır. Bu rapor sosyal politikaların uygulanmasında sanat ve müze işbirliğini

geliştirme yollarını aramaktadır. Rapora göre müzeler, çağdaş İngiliz sosyal politikasının en önemli uygulama merkezleridir. Sosyal, politik ve ekonomik değişimlerin etkilediği toplumun, evsizlik, işsizlik, suç gibi olgularla mücadele edebilmesi için sosyal etkinliklere ve çeşitli projelere katılması gerekliliğinin bilincinde olarak *Britanya'yı Bir Araya Getirmek* gibi çalışmalarla; suç, uyuşturucu, eğitimsizlik, işsizlik gibi konularda sorun yaşayanların katılımlarının sağlandığı projeler geliştirilmiştir. İngiltere'deki bu yeni ulusal stratejinin dili “bireysel ve toplumsal katılımı sağlamak” tır. Amacı ülkenin en düşük ekonomik gelir grubuna sahip bölgelerindeki halkın projeye katılımını sağlamaktır. Projede atılan ilk adım, 18 farklı politika uygulama takımının oluşturulmasıdır. Her uygulama takımı kendi sorumluluğu kapsamındaki bölgelerde iş olanaklarını araştırmakta ve halka yardım etmek için uygun ortamları yaratmaktadır. On numaralı takım *Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı (DMSC)* tarafından yönetilmiştir. Bu takımın amacı, kültür, sanat ve spor alanlarındaki yerel çalışmalara halkın katılımını sağlamaktır. Onuncu takım, sanatın sosyal değişimlere katkı sağladığı bilinciyle aynı zamanda bölgesindeki farklı etnik kökenli toplumlara da ulaşmayı amaçlamıştır. Bu süreçte takımın en büyük destekçisi ve ortağı müzelerdir. Onuncu takım tarafından 2000'de yayımlanan sonuç raporu, müzeler ve ilgili sektör kuruluşlarının hükümetin sosyal değişim ve katılım amacını uygulamak için kendi hizmetlerini nasıl daha etkili kullanabilecekleri ve çeşitlendirebilecekleri üzerine geliştirilen önerilerden oluşmuştur (DMSC, 2000). Aynı şekilde *Geniş ve Yerel Otorite Müzeleri Grubu “Müzeler ve Sosyal Katılım”* adlı raporunda müzelerin sosyal katılımı sağlamak için izleyebilecekleri stratejileri saptamaktadır. Bu raporda müzeler “varlığın temeli, hizmet planlarının merkez noktaları ve önem mekânları” olarak adlandırılmakta, müzelerde gerçekleştirilen çalışmalar ise ilham verici, yaratıcı ve yaşamın içinden olarak nitelendirilmektedir (GLLAM, 2000). GLLAM Raporuna göre, müzeler sadece sağlık, suç, işsizlik ya da eğitim gibi konularda yaşanan sorunların aşılması için yapılması gerekenleri değil, aynı zamanda bu konularda dezavantaj yaşayanlara, eşitsizliğe ve her türlü ayrımcılığa maruz kalanlara da ışık tutmaktadır. Bu rapor müze personelinin seçiminde çeşitliliğin göz önünde bulundurulmasını önermektedir. Sandell (2000:214) İngiltere müzelerinin işgücünü oluşturan personelin kültürel çeşitliliğinin bu müzeler için hem birbirleriyle rekabet etme, hem de halka hizmet etme süreçlerinde önemli bir avantaj sağladığından söz etmektedir. Sandell İngiltere'de müze sektöründeki kültürel çeşitliliğin diğer sektörlerdeki çeşitlilikle karşılaştırıldığında faydacı değil, daha ahlaki ve sosyal amaçlarla oluşturulduğunu saptamaktadır. 1998'de *Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı, İngiltere Müzeler Birliği*'nin de desteğiyle müzelerdeki işgücünde çeşitlilik üzerine bir atılım başlatmış, lisansüstü düzeyde eğitim veren kurumların müzecilik ve müze eğitimi bölümlerinde konuya ilişkin derslerin yer alması ve projelerin geliştirilmesi sağlanmış; farklı etnik kültürlerden vatandaşlara müzecilik ve müze eğitimi konularında eğitim ve araştırma bursları verilerek müzelerde istihdam edilmeleri sağlanmıştır. 1999'da *İngiltere*

Müzeler Birliği tarafından geliştirilen bir projede farklı etnik kimlikten ve müzecilik ya da müze eğitimi alanlarında lisansüstü eğitim almış mezunlardan oluşan bir işgücü havuzu oluşturulmuş, bu kişilere müzelerde staj yapma olanakları sunulmuş ve müzelerin personel ihtiyaçları bu havuzdan karşılanmıştır. Bu havuz aynı zamanda müzeciliğe ilişkin çok sayıda kaynağa ulaşılabilen, staj olanaklarının yakından izlenebildiği ve kongre, sempozyum ve seminer haberlerine ulaşılabilen bir ortak kullanım alanı haline gelmiştir (Sandell,2000:223).

Birleşik Krallık Müze ve Galeriler Komisyonu 2000'de yine Naseem Khan'a müzelere yönelik kültürel çeşitlilik konulu ve müzelerin koleksiyon politikalarını, sergi tasarımlarını ve sunumlarını cesaretlendirecek içerikte bir bilgi notu hazırlatmıştır. Bu notta müzelerin farklı dillerde sergiler hazırlamaları ve personel seçiminde kültürel çeşitliliğe önem vermeleri gerektiği tekrarlanmıştır. Böylece müzelerle azınlıklar arasında bağ kurulabilecektir (Khan, 2000). Bu raporun ardından *İngiltere Müzeler Konseyi* ile *Arşivler ve Kütüphaneler Birliği* de müzeler için kültürel çeşitlilik konulu bir dizi politika geliştirmiştir. Örneğin, *Kuzey Batı Kültürel Çeşitlilik Ağı* müzeler ve kültürel çeşitlilik konulu seminerler düzenleyerek ülkenin kuzey batısını bu konuda aydınlatmıştır (Crooke, 2007:87). *Leicester Üniversitesi Müze ve Galeri Araştırma Merkezi* tarafından 2004'te müzeler ve engelli izleyiciler konusunda yayınlanan *Dipnotlar* adlı raporda, engellerin müzelerde nasıl temsil edileceğine ilişkin ayrıntılara yer verilmiştir. Raporun bulguları, geniş koleksiyonlara sahip müzelerin engelli ziyaretçileri göz önünde bulundurmadan sergi hazırladıklarını göstermektedir. Engelliliğe ilişkin bir nesne nadiren sergilenmekte, engellilikle bağlantısı kısmen kurulmakta ya da yetersiz biçimde yorumlanmaktadır. Rapor, müzelerde engellilere ilişkin sergi ya da etkinlik yoksunluğunu "engellilere karşı kültürel görmezlik" olarak adlandırmaktadır. Raporda ayrıca müze ve galerilerin engelli ziyaretçilere ilişkin sergi ya da etkinlik hazırlamaları konusunda bir kasıt olmadığı, yalnızca bilinç eksikliği ve sunum konusunda kaygı bulunduğu belirtilmektedir. *Müzeler, Kütüphaneler ve Arşivler Konseyi* 2004'te yayınladığı *Sosyal Politikada Yeni Yönelimler Bildirgesi*'nde müze, arşiv ve kütüphane gibi kültür kurumlarının toplum gelişiminde oynadıkları rolün önemli olduğu ve sürdürülmesi için neler yapılması gerektiğine yer vermiştir. Toplumsal katılım, iletişim ve yetişkin eğitimi süreçlerinde müzelerin oynaması gereken rollere ilişkin anahtar noktalar vurgulanmıştır. Bildirge 2005'te Manchester'da düzenlenen *Sürdürülebilir Topluluk Zirvesi*'nde de gündeme getirilmiştir. Konsey, müze ile toplum ilişkilerini iyileştirmek için yedi ilke belirlemiştir. Bu ilkeler toplumsal sürdürülebilirlikte müzelere ve diğer kuruluşlara kolaylık sağlayacaktır. Bu ilkeler şunlardır: Toplumun gurur duyulacak özelliklerini, tarihini ve kültürünü vurgulamak, ulusal kimliği ve aidiyet duygusunu geliştirmek, kamuya açık güvenli alanlar oluşturmak, yerel kültürleri geliştirmek ve desteklemek, farklı grupları bir araya getirecek ve katılımlarını sağlayacak etkinlikler geliştirmek ve bu yolla yaşam boyu

öğrenmeyi sağlamak, farklı gruplar arasında uyum sağlamak ve müzeleri toplum merkezleri haline getirmek (Museums, Libraries and Archives Council, 2005).

2004'te düzenlenen *Ulusal Müzeler ve Müze Yöneticileri Konferansı*'nda müze ve galeri sektörünün keskin bir değişikliğe uğradığı ve bu kurumların artık toplumu daha kapsayıcı bir yaklaşımla ele aldıkları belirtilmiştir. Aynı konferansta müzenin, bireylerin ve grupların eğitilmesi ve güçlendirilmesi için kültürlerarasında diyalog geliştirilmesini sağlayan merkezler olduğu yinelenmiştir (Burdett, 2004:2). İskoçya'daki müzeler tarafından bu konferansın çıktılarını destekleyecek nitelikte projeler hazırlanmıştır. Örneğin, *Yaratıcı Sözleşme* adlı proje toplumsal katılım ve müze içeriklidir. Proje, sosyal dışlanmaya uğrayan gençleri ele almakta, öykülerini müze sergileri aracılığıyla vurgulamaktadır. Bradford'daki Ulusal Fotoğraf, Film ve Televizyon Müzesi'nde ise, Asyalı gençlerle birlikte bir proje daha yürütülmüştür. Asyalı gençler müzeyi genellikle serbest zamanlarını değerlendirmek ya da arkadaşlarıyla buluşmak için kullanmaktadır. Müze, koleksiyona ilgi duymayan gençleri bilinçlendirmek gerektiğini düşünmüş ve onları sürekli müze izleyicisi yapabilmek için fotoğraf ve kısa film çekimi gibi müze tanıtımına yönelik ilgi çekici atölyeler tasarlamıştır (Burdett, 2004). 2004'te Oldham'da Spor, Kültür ve Medya Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen *Spor ve Kültürle Toplulukları Bir Araya Getirmek* adlı seminerde müze ve galerileri toplumsal anlayış ve uyumu sağlamak amacıyla kullanmanın yolları tartışılmıştır. Kültür ve sporun hoşgörü ve anlayış için fırsatlar sunduğu ve insanları bir araya getirme, ait olma, gurur duyma ve farklılıkları kabul etme duygularını geliştirmek için kullanılacakları vurgulanmıştır.

İngiltere Başbakanlık Ofisi'nin 2005'te yayınladığı *Sürdürülebilir Topluluklar, İnsanlar, Yerler ve Refah* adlı beş yıllık planda, müzeler toplumdan uzaklaşmış yerler olarak değil, var oldukları ve temsil edildikleri dönemin sosyal ve politik içerikleriyle zenginleşerek topluma ışık tutan kurumlar olarak tanıtılmaktadır (Crooke, 2007:86). 2006'daki *Ulusal Müzeler Yönetim Konferansı*, Asya, Afrika ve Karayip kültürlerinin İngiliz kültürünü zenginleştirdiğini vurgulayarak, müzelerin bu kültürel zenginliklere yer verirken kullanacakları yöntemleri tartışmak amacıyla toplanmıştır. Konferansta ulusal müzeler kültürel çeşitlilik konusunda ortak adım atma kararı almıştır. Her müze kendi stratejik planını kendi bünyesinde uygulamaya başlamış, müzede kültürel çeşitliliği sergi, sunum, etkinlik ve istihdam çerçevesinde sağlamak İngiliz müzelerinin öncelikli sorumluluğu haline gelmiştir. Konferansta dört ilkenin ulusal müzelere rehberlik etmesine karar verilmiştir: "sorumluluk, kapsayıcılık, açıklık, yaratıcılık". Final raporunda, ulusal müzelerin kültürel çeşitliliğin kültürel mirasın bir parçası olarak temsil edilmesi sorumluluğunu taşıdıkları vurgulanmıştır. Ulusal Müzeler Yönetim Konferansı ile oluşturulan ağ ilerleyen süreçte Sandell (2000:236) ve Padmini (2009:81)'nin müzede kültürel çeşitlilik konulu öneri raporlarını birleştirerek uygulamıştır. Rapora göre, kültürel çeşitlilik müze koleksiyonlarında, kültürleri doğrudan sergileyerek (deneyim,

müzakere, yüzleşme), müze izleyicisine deneyimler yaratarak, farklı gruplarla işbirliği geliştirerek, izleyici ve işgücü çeşitliliği yaparak sunulabilir.

Kaur'a (2005:4) göre İngiltere'deki müzeler 21. yüzyılla birlikte çeşitlilik kavramının sadece ırksal çeşitlilik olarak kabul edilmediği bilinciyle, bu karmaşık terimin kapsadığı üzere ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, etnik köken, inanç, yaş, yetenek, entelektüel, fiziksel, eğitimsel ve sosyal gelişim geçmişlerine dayalı çoklu kimlikleri hedef almış ve uzun bir çeşitlilik listesine ulaşmışlardır. Kaur (2005:4), İngiltere'de artık kültür kurumlarının müze ve kültürel çeşitlilik konusunu öncelik olarak ele aldığını vurgulamaktadır. *Londra Müzeler Ajansı* 2003'te *Ayna Tutmak*, 2005'de ise *Belediye Başkanlığı Asya ve Afrika Mirası Komisyonu, Ortak Mirası Sunmak* raporlarını yayınlamıştır. Leicester Üniversitesi Müze ve Galeri Araştırma Merkezi 2004'te müzeler ve engelli izleyicilere ilişkin *Dipnotlar* adlı ayrıntılı bir rapor yayınlamıştır. Nottingham Castle Müzesi ve Sanat Galerisi 1996'da koleksiyonundaki eserler arasında engellilere yönelik göstergeler aramıştır. Yapılan inceleme sonunda müzede engellilerin yaşamından kesitler sunan çok sayıda nesneye rastlanmıştır. Engellilerin gizli tarihini açığa çıkarmak amacıyla olan müze, hem toplumsal katılımı sağlamak hem de engellilerin sorunlarına geçmiş, günümüz ve gelecek bağlamında yaklaşmak istemiştir. Nottingham Castle Müzesi ve Sanat Galerisi önderliğinde başlayan projeye İskoçya Ulusal Müzesi, Londra'daki Bethlem Kraliyet Hastane Müzesi ve Arşivi, Walker Sanat Galerisi, Birmingham Müzesi ve Sanat Galerisi ve Ulusal Denizcilik Müzesi katkı sağlamıştır. Bu müzeler kendi koleksiyonlarında engellilerin yaşantılarından kesitler sunan nesnelere ayrıntılı olarak incelemiştir. Ayrıca müze personelinin nesnelere ilişkin görüş ve engelli kişilere ilişkin farkındalık geliştirme becerilerinin artırılması amaçlanmıştır. Projede ulaşılan nesnelere arasında katılımcı müzelerdeki engellilere ilişkin tablolar, arkeolojik değeri olan figürler, tekerlekli sandalye ya da koltuk değneği vb. malzemeler, eğitim araçları, giysiler, tıbbi malzemeler, fotoğraflar ve günlükler vardır (Dodd, Sandell, Delin ve Gay, 2004:8).

İngiltere Müzeler Birliği yukarıda sözü edilen raporlar ve uygulamalardan hareketle *İngiltere Müzeleri için Etik Kodları*'ni hazırlamıştır. Müze etik kodları, müzeler ve hizmet ettikleri toplumlar arasındaki güven ilişkisini tanımlayan, belirli bir zamanda kabul edilmiş bir takım ortak değerler ve davranış standartlarını temsil eder. İngiltere Müzeleri Etik Kodları, Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) tarafından ortaya konmuş dünya çapında geçerli Müze Etik Kodları ile tutarlıdır ve ICOM'un çalışmalarını destekler. İngiltere Müzeleri Etik Kodları, MA'nın Ekim 2001 Yıllık Genel Toplantısında (AGM) kabul edilmiş ve Nisan 2002'de uygulamaya geçmiştir. Bu kodların bir bölümü 2007'de gözden geçirilmiş ve Ekim 2007 AGM'de yazılı biçimi kabul edilmiştir. Müze Etik Kodları, 1996 AGM'de kabul edilen *Müzelerde Çalışanlar için Davranış Kodu*'nun ve 1994 AGM'de kabul edilen *Müze İdari Yapıları için Uygulama Kodu*'nun yerini almıştır. Müze etik kodları içinde

kültürel çeşitlilik ayrıntılı olarak yer almıştır. Kodlar arasındaki dört madde müzelere kültürel çeşitlilik konusunda hangi durumlarda birlikte hareket etmeleri gerektiğini açıklar. Bu maddeler arasında müzelere toplumun çeşitliliğini ve karmaşıklığını bilmeleri ve herkes için eşit fırsatlar ilkesini benimsemeleri önerilmektedir. Öte yandan müzelerden farklı kültürel grupların çeşitli gereksinimlerine cevap vermeleri, hizmet edilen toplumun çeşitliliğini yansıtmak için koleksiyonlar konusunda çeşitli bakış açıları geliştirmeleri ve fikirleri, kişilikleri, olayları ve toplumları hassasiyet ve saygı ile temsil etmeleri istenmektedir (Karadeniz ve Çıldır, 2014:46).

1.2. İngiltere'deki Müzelerin Kültürel Çeşitlilik ve Çokkültürlülüğe İlişkin Uygulamaları

İngiltere'de Viktorya Dönemi'nde (1837-1901) sanayileşmeyle birlikte sayısı artan müzeler, uzun yıllar kitlelerin kabul görmediği bir elit kültür mabedi olarak algılanmıştır. İlerleyen dönemlerde İngiltere'deki müzeler, orta sınıf İngiliz halkını müze ile özdeşleşen yüksek kültüre yaklaştırmak, toplumdaki mevcut sınıf düzenini korumak ve İngiliz İmparatorluğu'nun yayılma döneminde bir ulusal tarih algısı oluşturmak için yaygın olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla müzeler, ulusal kültürün gelişmesi ve toplumların çağa ayak uydurarak modernleşmesini sağlamak için kullanılan, aynı zamanda sınıfsal farklılıkları koruyan ve çokkültürlü bir görünüme kavuşan sanayi ülkelerindeki göçmenleri asimile etmeye ortam sunan kurumlar olarak algılanmıştır. Bu süreçte İngiltere'deki *British Müzesi* ve *Victoria ve Albert Müzesi* ulusal kimlik inşasında önemli roller oynamıştır. Müze izleyicilerinin 21. yüzyıla birlikte bir çeşit müşteri olarak algılanması müzenin de, eğlence ve serbest zaman etkinlikleri pazarında mücadele eden rekabetçi bir kurum haline gelmesine neden olmuştur (Hudson, 2006:87). Walsh'a (1988:56) göre, II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere'de çalışan insanların ve özellikle işçi sınıfının kimliği güçlenmiş ve refah seviyesi yükselmiştir. 1960'tan itibaren artan refah seviyesi kültürel etkinliklerin ilgi görmesini sağlamış, tatil kamplarının ya da günübirlik gezilerin öneminin artmasıyla birlikte turizm bir sektör olarak ivme kazanmıştır. Müze de bu süreçte kaydettiği gelişmelerin büyük bölümünü eğlence ve eğitim sektörlerindeki rekabete ortak olarak başarmıştır. Müze bu süreçte izleyiciyi “*düşünür*”den “*yapar*”a doğru değiştiren cesur bir atılımı da gerçekleştirmiştir. Müzelerin toplumsal işlevi kapsamında artık müze ile izleyici arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve yönetilmesi süreci daha önce hiç olmadığı kadar önemlidir ve izleyici “yapan kişi” olarak öne çıkmaktadır. Bunun ilk örnekleri 1988'de izleyicinin aktif biçimde sergi tasarımlarına, eğitim çalışmalarına ve diğer müze programlarına katılımının sağlandığı *Victoria ve Albert Müzesi (VAM)*'nde izlenmiştir.

Nightingale'e (2006:83) göre, İngiltere'deki müzeler 1980'den beri Güney Asyalı ve Çinli izleyicileri hedef alan çok sayıda program hazırlamışlardır. Bu programlar, müze içinde ve dışında, Hint Sanatı Nehru Galerisi, T. Tsui Çin Sanatı Galerisi ve İslam Galerisi'nde Asya Sanatı

koleksiyonları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. 1999'da VAM'da düzenlenen *Sib Krallıkları Sanatları* etkinliğini 119.000 kişi ziyaret etmiştir. Bu izleyicilerin yüzde 60'ı Sih'tir. Sih ziyaretçilerin yüzde 70'i bu müzeyi ilk kez ziyaret etmiştir ve yüzde 30'u daha önce hiç müze ziyareti gerçekleştirmemiştir. Müze 2004'te "Çin Yeni Yılı" etkinliğini düzenlemiştir. Bu etkinliği 17.000'den fazla kişi izlemiştir. Çin yeni yılı etkinliklerine katılan ziyaretçilerin yüzde 25'i müzeyi ilk kez ziyaret etmiştir. Ziyaretçilerin yüzde 30'u Çinlidir; geri kalan kısmı ise İngilizdir. Bu sergi, etkinlik ve veriler VAM'ın özel kültür koleksiyonlarıyla bağlantılı programlar ve etkinlikler aracılığıyla gruplara ulaşmakta başarılı olduğunun göstergesidir. Nightingale'e (2006:87) göre VAM örneği, müzelerin insanların başka insanları tanımalarına, kültürler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri öğrenmelerine yardımcı olacak programlar geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Önemli olan müzeler tarafından hazırlanan hangi içerikten olursa olsun her serginin farklı izleyicileri çekebilecek unsurlardan oluşmasını sağlamaktır. İngiltere'nin kültürel çeşitliliğini izleyici profiliyle gözler önüne seren VAM ve kendisine bağlı Bethnal Green Çocukluk Müzesi Güney Asya, Çin ve Afrika toplulukları (Somali, Bangladeş, Pakistan, Vietnam, Çin ve Doğu Avrupa'dan göçenler, Çingene, Yahudi, Londra'nın en yoksul semtlerinden East End sakinleri vb.) için farklı temalarda ve farklı yaş gruplarına yönelik müze programları geliştirmeye devam etmektedir. Nightingale, farklı ırklardan ziyaretçilerle toplantılar yaptıklarını, sanatçılara danıştıklarını ve kültürel çeşitliliğe sahip bir toplumda müze izleyicilerine daha farklı neler sunabileceklerini araştırdıklarını vurgulamaktadır. Bu toplantılarla hangi temalardan yola çıkılarak sergi hazırlanacağı, hangi nesnelerin koleksiyonunun yapılacağı, müze nesnelерinin nasıl sınıflanacağı ve çağdaş müzecilik anlayışıyla nasıl sergileneceği gündeme getirilmektedir.

Londra'daki devlet destekli ulusal müzelerin büyük bölümüne giriş 2010'dan beri ücretsizdir. "Herkes için kültür" felsefesiyle alınan bu kararın ardından müze izleyicileri sadece bir günde tamamlama olanakları olmayan müze ziyaretlerini bir haftalık programlar şeklinde planlayabilmektedir. Bu müzeler sadece geçici sergiler ve paket eğitim programlarından ücret talep eder. İngiliz Hükümeti Kültür Sekreterliği, "Sadece şanslı bir azınlık için değil, herkes için kültür" felsefesiyle ücretsiz hale getirilen müzelerin, Londra'nın sanat ve kültür yaşantısında yeni bir sayfa açtığını ve izleyicilerle müzeler arasındaki önemli bariyerlerden birini yıktığını belirtmiştir. İngiliz Kültür, Medya ve Spor Bakanlığı (DCMS) 2011 verilerine göre, İngiltere'de yerli ve yabancı turistler tarafından en çok ziyaret edilen on mekândan sekizi British Müzesi, Tate Modern Sanatlar Müzesi ve Ulusal Galeri gibi ücretsiz müzelerdir. Giriş ücreti uygulamasını kaldıran ve Cuma günleri geç saatlere kadar açık olan müzelerin ziyaretçi sayıları 2000'den 2011'e kadar yüzde 151 artmıştır. DCMS'nin sponsorluğundaki ücretsiz müzelerin toplam ziyaretçi sayıları 2010-2011'in sonunda 43.8 milyondur. New York Modern Sanatlar Müzesi'nin giriş ücretinin 25 Dolar ya da Louvre Müzesi'nin giriş ücretinin 10 Avro olduğu düşünülecek olursa İngiltere'deki müzelerin izleyicilerine

sunduğu olanağın “herkes için kültür” felsefesini büyük ölçüde karşıladığı söylenebilir. Öte yandan müzelere serbest erişim herkesin memnun olduğu bir uygulama değildir. Bu uygulama, geç saatlere kadar açık olan ve sürekli gelir kaynağı olmayan müzelerin ihtiyaç duyduğu personeli istihdam etmesini engellemekte ve izleyici yoğunluğu büyük müzelerde izdihamlara yol açmaktadır (BBC News UK, 2011).

İngiltere'deki müzeler “*herkes için eğitim*” felsefesini kültürel çeşitliliği ve ülkenin çok kültürlü özelliğini göz önünde bulundurarak hazırladığı ve yorumladığı sergilerde devam ettirmektedir (Coombes, 2004:232). Londra'daki *Horniman Müzesi* 1999'da “*Afrikalı Dünyalar*” bölümünü oluşturmuştur. British Müzesi ise, “*Sainsbury Afrika Galerileri*”ni 2000'de izleyiciye açmıştır. Bu galeriler Afrika kültürünün sadece “ilkel” olarak nitelendirilen ve “kabile sanatı” olarak adlandırılan geçmişine vurgu yapan sunumlar yaptıkları ve Batı Uygarlığı'nın ayrımcı ve ırkçı bakış açısıyla sergi tasarımını oluşturdukları gerekçesiyle eleştirilmiştir. Eleştirilerden biri de bu müzelerde Çağdaş Afrika kültürüne hiç yer verilmemiş olmasıdır. Oysa British Müzesi Afrikalı sanatçılarla ilgili ilk sergisini 1995'te açmıştır. Bu sergi *Oyna ve Sergile: Baştan Ayağa Çelik Maskeli Balı*'dur. Bu sergi Afrika kıtasının geleneksel kültürel özellikleriyle bütünleşmiş çağdaş yüzünü izleyiciyle buluşturmayı hedefleyen bir müze tanıtım kampanyasının parçasıdır.

Dekoratif sanatlar, zanaat ve tasarım üzerine en zengin müzelerden biri olan VAM'ın amacı, koleksiyonları ve hizmetleri günümüzde ve gelecekte halkın erişimine açmak ve farklı topluluklara mensup izleyicilerin müze etkinliklerine sürekli katılımını sağlamaktır. Müze kültürel çeşitlilik temasında gerçekleştirdiği tüm çalışmalarını müzenin tüm hizmet birimlerinde yerleştirmeyi ve alt yüklenicileriyle paylaşmayı amaçlamaktadır. Müze ayrıca istihdam politikasında, sergi tasarımı ve koleksiyon yönetiminde, araştırmalarda ve müze programlarında Londra'yı önceleyerek İngiltere'deki kültürel çeşitliliği göz önünde bulundurmaktadır. 2002'de müzede gerçekleştirilen “Kültürel Miras, Çeşitlilik ve Topluluklar: Bağlantılar ve Ayrılıklar” adlı konferans İngiltere'deki ulusal ve uluslararası alanda çalışan müzecileri ve topluluk temsilcilerini bir araya getirmiş ilk akademik etkinliktir. Müze bu konferansı düzenli olarak sürdürmektedir. Müzenin bir kültürel çeşitlilik politika takımı bulunmaktadır. Bu takım eşitlik ve çeşitlilik üzerindedir ve müzenin ulaşılabilir hale getirilmesini, katılımı artırmayı, cinsiyet eşitliğini sağlamayı, koleksiyon ve sergilerde çeşitliliği sağlamayı ve engelliler için müzeyi erişilebilir hale getirmeyi hedeflemektedir. Müze, kültürel çeşitliliği İngiltere temelinde öncelikle ulusal ve daha sonra uluslararası düzeyde ele alacak bir politika uygulamaktadır (Victoria & Albet Museum Diversity Policy, 2014). Müzenin bir Kültürel Çeşitlilik ve Eşitlik Birimi vardır. Ayrıca Eğitim Birimi de çeşitlilik ve eşitlik konulu eğitim etkinlikleri hazırlamakta, galerilerdeki tasarımı dikkate alarak etiketlerdeki ve bilgi panolarındaki bilgi ve paylaşımları etmektedir. Müzenin 2006 - 2014 arasında açtığı geçici sergiler kültürel çeşitliliğin

önemli bir politika olarak sürdürüldüğünü göstermektedir: Japon Bronz Eserleri (2006), Kimono Modası (2006), Alman Coğrafyası (2006), Geçmişten Geleceğe Çin, Fotoğraflar ve Videolar (2006), Che Guevara: Devrimci ve İkon (2006), Orta Asya Dokumaları (2008), Rahatsız Edici Gerçekler: Çağdaş Sanatta ve Tasarımda Köle Ticaretinin Gölgesi (2007), Muhteşem Çarlar (2009), Kimlik ve Görüntü: Kölelik, Özgürlüğü Keşfetmek (2009), Kültürel Bağlantılar: Afrika (2009), Maharaja: Hindistan Kraliyet Salonları (2010), Hacılık: Asya'nın Budist Tapınakları (2010), Diğer Britanya: Yeni İngiltere'den Fotoğraflar (2010). Müze bu sergilerde kendi koleksiyonunu kullanmanın yanısıra farklı ülkelerdeki müzelerle de işbirliği yapmaktadır.

British Müzesi'nde de bir eşitlik ve çeşitlilik politika takımı yürütülmektedir. Bu takım etik kodlar, eşitlik şeması, çeşitliliğe saygı, cinsiyet eşitliği şeması, çocuklar, yaşlılar ve engelliler için politika ve sürdürülebilir kalkınma politikası alt çalışmalarından oluşmaktadır. Bu politikalar şu amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır:

1. Müze izleyicilerinin tümüne uygun koleksiyonları oluşturmak, müze hizmetlerini her kesimden izleyiciye ulaştırmak ve kültürel çeşitliliğe saygılı örnek bir müze olmak.
2. Müze mütevellî heyeti üyelerinin, ücretli müze çalışanlarının, stajyerler ya da müze gönüllülerinin istihdamında çeşitliliği ve eşitliği göz önünde bulundurmamak.
3. Kanun ve mevzuatlarda izleyiciler ve müze çalışanlarına ilişkin bütün uygulamalarda çeşitlilik ve eşitlik politikasının gerektirdiği kuralları uygulamak.
4. Çeşitlilik ve eşitlik politikalarını düzenlemek, geliştirmek ve uygulamak için izleyicilerin ve müze personelinin görüşlerini dikkate almak.
5. Müze ile işbirliği geliştirmek isteyen özel ve tüzel kişilere çeşitliliği sağlamanın müzenin temel amaçlarından biri olduğunu örnek uygulamalarla açıklamak.

Engellilere Eşitlik Politikası'nda zihinsel ve bedensel engelli müze izleyicileri göz önünde bulundurularak müzenin içyapı unsurları, sergi tasarımı ve müze teknolojileri bu kişilerin kullanımını kolaylaştıracak biçimde tasarlanmış; engellilere yönelik atölye çalışmaları ve eğitim programları oluşturulmuştur. Bu programlar arasında görme engelli izleyiciler için dokunmalı müze oturumları, geçici sergiler için ses tanımları, dokunulabilir nesne tasarımları, geçici sergiler için Braille alfabesiyle açıklamalar, geçici sergilerde büyük boylarda sergi panoları, sesli açıklamalar içeren web sayfası sergileri, ücretsiz tekerlekli sandalye hizmetleri, bazı heykel galerilerinde eserlere dokunma turları, engellilere eşlik eden evcil hayvanlar için su, yiyecek vb. hizmetler, sergi salonlarına büyüteç yerleştirilmesi, işitme engelli izleyiciler için sözel müze web sayfaları, müzedeki Clore Eğitim Merkezi'nde işitme becerisini artırıcı ses sistemi, işaret dili panoları, işitme becerisini artırıcı taşınabilir ses sistemi, psikolojik tedavi gören izleyiciler için özel oturumlar ve tematik çalışmalar, otistik müze izleyicileri, öğrenme güçlüğü çeken izleyiciler için destek

programları yer almaktadır. Müze engelliler ve refakatçilere bu hizmetleri ücretsiz olarak sunmaktadır. Müze engelli çalışanların istihdamı konusunda da hassastır. Her birimde engelli kişiler istihdam edilmekte ve hizmet içi eğitimlere katılmaktadır. Engelli müze çalışanları sergi tasarımı ve müze sosyal hizmetleri süreçlerinde diğer müze çalışanlarıyla işbirliği yapmakta, bu çalışmaların engellilere uygunluğunu kontrol etmektedir (The British Museum's Disability and Equality Scheme, 2007).

Müze cinsiyete dayalı ayrımcılığı engellemek amacıyla kadın ve erkek izleyicilerin müze programlara eşit katılımının sağlanması, eşit şartlarda istihdam edilmesi, eşit işe eşit ücret uygulanması, eşit koşullarda hizmet içi eğitim uygulamalarına katılımlarının sağlanması ve mesleki yükselme konusunda eşit şansların tanınmasına ilişkin müze politikaları uygulamaktadır. Müzenin kendisini aile dostu bir müze olarak tanımlaması da cinsiyet eşitliği politikasının bir uzantısı olarak kabul edilmektedir. Müze tüm çalışanlarına eşit şartlarda izin kullanma hakkı tanımakta, kadın çalışanlarına yasaların öngördüğü hamilelik ve doğum izinlerini vermekte, erkek çalışanlarına da babalık izni tanımaktadır (The British Museum's Gender Equality Scheme, 2007). British Müzesi'nin kültürel çeşitliliğin cinsiyet boyutuna ilişkin çarpıcı çalışması ise, koleksiyonundaki eşcinselliği temsil eden nesnelere yola çıkarak 2013'te yayınladığı eşcinsellik tarihi rehberidir. Rehberin metinlerini müzenin Eski Mısır Bölümü küratörü Richard Parkinson hazırlamıştır. Mısır papirüsleri ve Roma kadeh ve kâselerinde görülen sahnelerden kesitlerin yer aldığı rehber eşcinselliğin tarihini ele alır. Parkinson'a (2013:16) göre müzeler, insanların kendi cinsel kimlikleri üzerine düşünceleri için her zaman önemli mekanlardır.

Müzenin çeşitlik politikaları kapsamında açtığı en önemli sergiler, İlk İmparator: Çin'in Pişmiş Toprak Askerleri (2007), Şah Abbas: İran'ı Yeniden İnşa Etmek (2008), Dogu'nun Gücü: Antik Japonya'dan Seramik Figürler (2009), Ölümden Sonraki Hayat: Antik Mısır'ın Ölüler Kitabı (2011), Cennetin Hazinesi: Azizler, Kutsal Emanetler ve Adanma (2011), "Hac: İslam'ın Kalbine Yolculuk (2012) ve Afrika'da Toplumsal Doku: Güney ve Doğu Afrika'dan Kumaşlar (2012)'dir. Tüm sergiler farklı yaş grupları ve ilgi alanlarına göre eğitim etkinlikleri, seminerler vb. etkinliklerle zenginleştirilmiştir. Örneğin 2012'de Riyad'daki Kral Abdülaziz Halk Kütüphanesi'nin desteğiyle açılan *Hac: İslam'ın Kalbine Yolculuk* adlı geçici sergi, müzenin Müslüman hacılar hakkındaki ilk sergisidir. İslamın şartları, Mekke, Medine, Hac yolu ve İslam kültürünün diğer bileşenleri hakkında ayrıntılı bilgileri yazılı ve görsel malzemeler aracılığıyla sergileyen müze, sergi süresince farklı yüzyıllara tarihlenen çok sayıda özel nesneye de ev sahipliği yapmıştır. Sergide ayrıca İslam coğrafyasından getirilen arkeolojik nesnelere, el yazmaları, tekstil örnekleri, eski ve yeni fotoğraflar ve çağdaş sanat eserleri de yer almıştır. Müze sergiyle birlikte *Geleneksel İslam Sanatı* ve *İslam*

Coğrafyasında Çağdaş Sanat konulu konferanslar düzenlemiş, okul gruplarına geçici sergiye ilişkin rehberli turlar ve eğitim paketleri sunmuştur.

Londra Müzesi de çeşitlilik - eşitlik şeması oluşturarak bu olguları müze politikası halinde ele almaktadır. Bir kent müzesi olan Londra Müzesi, Afrika kaynaklı köle ticaretine ilişkin zengin koleksiyonlara ev sahipliği yapmaktadır. 2007'de İngiltere genelinde köle ticaretinin 200. yılı nedeniyle çok sayıda müze projesi yapılmıştır. Bu süreçte devletten finansal destekler sağlanmış, siyah vatandaşların haklarını gözeten sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılmıştır. Bu konuda yaratıcı sergiler ve projeler hazırlayan Londra Müzesi, kölelik, eşitsizlik ya da ırkçılık gibi olguların, dört farklı göç biçiminden kaynaklandığını belirtmekte ve sergilerini bu bağlamda hazırlamaktadır.

1. *Avrupalıların Afrika, Asya ve Amerika'ya göçü*: 500 yıllık bir işgal tarihinin temsil edildiği bu süreç yaşanmamış olsaydı Avrupa'daki müzelerin büyük bölümü boş olacaktı. Dolayısıyla bu sürecin çıktısı olan kolonicilik ve sömürgecilik yaşanmamış olacaktı (Small, 2011:119).
2. *Hint Okyanusu'nun batısıyla, Afrika ve Karayip Denizi'nden İngiltere'ye gerçekleştirilen göç*: 1950'den 2011'e kadar devam eden bir süreçtir. İmparatorluğun kolonici çalışmaları boyunca bu coğrafyalardan İngiltere'ye çok sayıda insan köle olarak getirilmiştir.
3. *Asya, Hindistan, Bangladeş, Pakistan ve Doğu Afrika kökenli kişilerin İngiltere'ye göçü*: 1950'den 2011'e kadar devam eden bir süreçtir. İmparatorluğun koloni sonrası sürecinde bu coğrafyalardan İngiltere'ye çok sayıda insan göçmen olarak gelmiştir.
4. *Doğu Avrupa Kökenli Avrupa Birliği vatandaşlarının İngiltere'de çalışmak ve yerleşmek amacıyla gerçekleştirdikleri göç*: Bu hareket 1980'den itibaren devam etmektedir.

Müze 2007-2010 yılları arasında benimsediği ve uyguladığı çeşitlilik – eşitlik şemasında kültürel çeşitliliğin kapsamını genişleterek marjinal grupları, ekonomik ve politik açıdan güçsüz grupları, sistematik olarak ayrımcılığa maruz kalan toplulukları (İslamofobi, ırkçılık, yaşa bağlı ayrımcılık, homofobi gibi) ve göz ardı etme, tanımama gibi psikolojik baskılara maruz kalan toplulukları mercek altına almış ve sergi vd. programlarında bu gruplara yer vermiştir. Müze 2003-2007 yılları arasında ödüllü çok sayıda çeşitlilik-eşitlik politikası geliştirmiş ve uygulamıştır. Yansımalar: Londra'nın Kültürel Çeşitliliğini Müzelerin İzinde Haritalandırmak (2003), Ayna Tutmak: Londra Müzelerinde Kültürel Çeşitliliği Keşfetmek (2003), Koleksiyonları Yeniden Ziyaret Edelim: Londra Müzeleri, Kütüphaneleri ve Arşivleri'nde Çeşitli İzleyiciler İçin Yeni Anlamlar Oluşturmak (2005), Paylaşılan Miras: Afrika ve Asya Mirası Üzerine Belediye Komisyonu Çalışmaları (2005) müzenin hala benimsediği çeşitlilik-eşitlik politikalarını şekillendiren alt çalışmalardır. Müze 2007'de Londra Ziyareti Ödülleri kapsamında "Aidiyet: Londra Mültecilerin Sesleri" adlı sergiyle en iyi sergi kategorisinde bronz ödül kazanmıştır.

Tate Modern Sanatlar Müzesi ise, çeşitlilik olgusuna ilişkin özel bir politika uygulamamakla birlikte sergi ve etkinliklerde kapsayıcılığa, adalete, eşitliğe, saygıya, onura ve özerkliğe özen göstermektedir. Tate, mevcut koleksiyonunu binanın iki farklı cephesinde oluşturulan “İngiliz Sanatı” ve “Modern İngiliz Sanatı” bölümlerinde sergileme yolunu tercih etmiştir (Taylor, 1991:19). Tate, diğer modern sanat müzelerinden gelen sergilere de geçici süreliğine ev sahipliği yaparak, farklı sanatçıların eserlerini ziyaretçilerle buluşturan çağdaş bir müze anlayışı sergilemektedir. (Taylor, 1991:21-22). Müze bu kapsamda Tate Çeşitlilik Projeleri Müdürlüğü adlı bir birim oluşturmuştur. Bu birim Tate Ulusal adlı ekibin bir parçası olarak çalışmaktadır. Öğrenme ve Toplum Projeleri Birimlerinde görevli olan küratörler koleksiyon ve geçici sergilerden yola çıkarak çeşitliliğe ilişkin eğitim programları hazırlamakla yükümlüdür. Tate Modern, özellikle genç sanatçıların çalışmalarını sergileme sürecinde onları desteklemekte, farklı kültürlerden sanatçıların çalışmalarını geçici sergiler ve atölye çalışmalarıyla desteklemekte, çocuklar ve gençler için sergiler ve atölyeler hazırlamaktadır. Sayers (2011), sanat müzelerinin gençlerin kültürel çeşitlilik konusuna ilişkin algılarını öğrenmek ve geliştirmek için avantajlara sahip olduğunu düşünmektedir. Sayers'a göre, sanat müzelerinin ve galerilerin programlarından en az ve en çok yararlananlar iyi saptanmalıdır. Bu saptamanın ardından müze ya da galeri, kültürel çeşitliliğe değinen sergiler planlayarak müzeden en az düzeyde yararlanan izleyici grubuna yönelik etkinlikler serisi oluşturabilir. Tate Modern'de 2002-2011 arasında sanatçıların müze eğitimcileriyle işbirliği içinde geliştirdikleri sanat eğitimi programlarının amacı, gençlerin sanatsal yaratıcılıklarını ve üretkenliklerini geliştirmek, bu süreçte farklı kültürlerin uygulamalarını tanımalarını ve bu uygulamalardan hareketle özgün çalışmalar üretmelerini sağlamaktır. Bu çalışmalar kapsamında İngiltere'de yaşayan genç annelerle kısa süreli sanat çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalara katılan gençlerin büyük bölümü müzeyi ilk kez ziyaret etmiştir. Müzenin 2009'da başlattığı ve bir yıl süren *Hepimiz Uzmanız* programı gençlerin sanat çalışmalarını değerlendirecek altyapıya sahip olabileceğini kanıtlamıştır. Tate Modern bu programla, genç izleyicilerin müze nesnelere etkileşime girerek sanata ve sanat eserine ilişkin kendi duygu ve düşüncelerini aktarmalarını sağlamıştır.

Müzelerin genç izleyicileri çekmeyi amaçladıklarını ancak bir yandan da onları kontrol altında tutmak istediklerini vurgulayan Sayers'a (2011) göre, Tate Modern'deki etkinliklerin amacı, gençlerin akademik bilgilerle ya da dışarıdan doğrudan eleştirel müdahaleye maruz kalmadan sanat konusunda konuşabilecekleri ve düşüncelerini paylaşacakları programlar oluşturmaktır. Müze, 1999-2011 arasında başlattığı *Gençlik ve Grafiti* programıyla, hiphop müzik ve grafiti sanatını, gençlerin kendi kültürlerini yaratmada ve farklı kültürleri tanımada bir aracı olarak kullanmıştır. 15-23 yaş arasındaki izleyiciler için hazırlanan *İşlenmemiş Tuval* programı her gencin içindeki gizli sanatçıyı açığa çıkarmak amacıyla geliştirilmiştir. Çağdaş sanata bambaşka bir bakış açısı kazandıran bu proje, katılımcılara

kendi deneyimlerini kendi üsluplarıyla yansıtmasını sağlamıştır. Bu proje ile Tate Modern, okul ziyaretleri ile bağımsız müze etkinlikleri arasındaki farkı vurgulamış; gençlerin sanattan beslenmelerini sağlamıştır.

2. Sonuç

Shaikh (2001:92) İngiltere özelinde ele aldığı müze ve çeşitlilik birlikteliğini göz önünde bulundurarak dünyadaki bütün müzeler için öneriler takımı oluşturmuştur. Shaikh'e göre İngiltere çok kültürlü bir toplum olmasına rağmen çok kültürlülüğü müze, galeri, kütüphane, arşiv vb. kültürel kurumlara yeterince yansıtılmamaktadır. 2000'den beri İngiltere'deki müzeler, azınlıkların yaşadığı dışlanma duygusu ve ırkçılık gerçeğine karşı savaşmayı amaçlamış ve bu konuda stratejiler geliştirerek projeler hazırlamışlardır ancak bu girişimler kültürel çeşitliliği destekleyen stratejiler olmakla birlikte kısa süreli projeler olarak değerlendirilebilir. Kültürel çeşitlilik kısa vadeli çözümler üreterek ele alınacak bir konu değil, koleksiyonu farklı kültürlere ilişkin nesne bulundursun ya da bulundurmasın tüm müzeler tarafından vurgulanması gereken bir olgudur. Bu nedenle çok kültürlülük ve kültürel çeşitlilik konularını çalışacak bir müzedeki personelin bu kavramlara ilişkin algısını öğrenmek, eksik bilgilerini tamamlamak ve bilgilerini artırmaya çalışmak müze için en uygun strateji olarak önerilmektedir. Shaikh'e göre (2001:93) dünyada ve İngiltere'de müze sektöründe kültürel çeşitliliğin ve çokkültürlülüğün gerektiği gibi algılanması ve önemsenmesi için farklı etnik kültürlerden toplulukların müze etkinliklerine beklenen ölçüde katılımının sağlanması gerekmektedir. Shaikh ayrıca, son yıllarda bizzat katıldığı ve Sanat Konseyi ile Müzeler Birliği tarafından düzenlenen toplantı ve seminerlerde müze uzmanlarının kültürel çeşitlilik konusunda şaşırtıcı kişisel görüşlere sahip olduklarını gözlemlemiştir. Dolayısıyla kültürel çeşitliliğin değişen ve gelişen tanımı ve kapsamının hizmet içi eğitimler ile müze personeline ayrıntılı olarak sunulması gereklidir. Müze önce kendi yakın çevresini analiz ederek ulusal bağlamda çeşitliliği tartışmalı ve beraberinde koleksiyon analizi yaparak uluslararası çeşitliliği temsil etme iddiasında olmalıdır.

İlan edildiği 2001 yılından itibaren müzecilik alanında önemli etkiler bırakan *UNESCO Kültürel Çeşitlilik Bildirgesi*, farklılıkları kabul etmenin ve bir zenginlik olarak görmenin ulusal ve uluslararası politik dengeyi sağlayacak yegane güç olduğunu belirtmektedir. Londra'da 7 Temmuz 2005'te meydana gelen terör saldırılarının otobüs durağı, metro istasyonu gibi şehrin ulaşım sistemini hedef alması nedeniyle can kaybının büyük olması yabancı düşmanlığını tetiklemiş ve İslamofobinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Saldırıların ardından İngiliz Hükümetinin terörle mücadele yasasında bir dizi değişikliğe gitmek istemesi ve göçmenlik politikasını gözden geçirmesi halkın tepkisini çekmiş, İslamofobi ile yabancı düşmanlığına karşı insan hakları ve diğer temel haklar çerçevesinde direniş gösteren topluluklar seslerini yükseltmiştir. Bu süreç sancılı geçse de müzeler için önemli bir fırsat yaratmıştır. Londra'nın merkezinde *Londra Göçmenlik ve Çeşitlilik Müzesi*

kurulması için çalışmalar başlatılmış, 2005 itibarıyla çok sayıda müzede çeşitliliği vurgulayan sergi ve etkinlikler hazırlanmış ve çeşitliliğin kapsamı genişletilmiştir. Dolayısıyla Shaikh'in çağdaş müzeler için önerdiği çeşitlilik yaklaşımı toplumu tüm ayrıntılarıyla okumayı gerektirmektedir. Bu okuma herhangi bir terrör ya da karmaşa ortamından değil, bizzat bir sergi adından beslenerek de yapılabilir *Hepsi Bizim Hikayemiz* (Londra Göçmenlik ve Çeşitlilik Müzesi) gibi.

Kaynakça

- BBC News UK (2011). Free Museums: Visits More Than Double. <http://www.bbc.co.uk/news/uk-15979878> adresinden 10 Nisan 2012 tarihinde erişilmiştir.
- British Museum' Disability & Equality Scheme (2007). British Museum. UK: British Museum. <http://www.britishmuseum.org/pdf/disability.pdf> adresinden 06.03.2013 tarihinde erişilmiştir.
- The British Museum's Gender Equality Scheme (2007). British Museum. UK: British Museum. <http://www.britishmuseum.org/pdf/disability.pdf> adresinden 06.03.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Burdett, R. (2004). *Museums and galleries: creative engagement*. London: National Museums Director's Conference.
- Coomes, E., A. (2004). Museums and the formation of national and cultural identities. In Bettina Messias Carbonell, (Ed.), *Museum Studies: An anthology of contexts*, (pp. 231-246). United Kingdom: Blackwell Publishing.
- Crooke, E. (2007). *Museums and community*. London: Routledge.
- DMSC (Department of Culture, Media and Sport) (2000). *Centers for social change: museums, galleries and libraries for all*. London: DCMS.
- Dodd, J. & Sandell, R. & Delin, A. & Gay, J. (2004). *Buried in the footnotes: the representation of disabled people in museums and gallery collections*. Leicester: Research Center for Museums and Galleries (RCMG).
- GLLAM (2000). Museums and social inclusion: The GLLAM report. Leicester: Research Center for Museums and Galleries (RCMG). <http://www2.le.ac.uk/departments/museumstudies/rcmg/projects/museums-and-social-inclusion-the-gllam-report/GLLAM%20Interior.pdf> adresinden 27 Mayıs 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Hudson, S. & Ritchie, R. J. (2006). Promoting destinations via film tourism: An empirical identification of supporting marketing initiatives. *Journal of Travel Issues*, 44(4), 387-396.
- İngiliz Müzeler Birliği (2008). Museums Association statement and responses. <http://museumsassociation.org> adresinden 15.03.2014 tarihinde erişilmiştir.
- Karadeniz, C. & Çıldır, Z. (2014). *İngiltere'de Müze Eğitimi: Londra'dan İzlenimler* (Yay. Haz. B.Onur). Ankara:Kalem Kitap Yayınevi.
- Kaur, R. (2005). *Unearthing our past: engaging with diversity at the museum of London*. London: Museum of London.

- <http://www.museumoflondon.org.uk/CollectionsResearch/Research/YourResearch/RWWC/Essays/Essay1/> adresinden 20 Nisan 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Kutlu, Z., Ü. ve Smithuijsen, C. (2010). Kültür Politikaları ve Yönetimi. *Kültür Politikaları ve Yönetimi (KPY) Yıllık 2010*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Klein, D., M. & Chen, D. (2001). *Working with children from culturally diverse backgrounds*. USA: Delmar, Thomson Learning.
- Kymlicka, W. (1998). *Çokkültürlü Yurttaşlık: Azınlık Haklarının Liberal Teorisi*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Shaikh, H. (2001). Exploring cultural diversity. In Dodd, J. & Sandell, R. (Eds.), *Including Museums* (pp.98-101). Leicester: University of Leicester Research Centre for Museums and Galleries.
- Say, Ö. (2013). *21. yüzyılda Ulus, Çokkültürlülük ve Etnisite*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Sayers, E. (2011). *Tate Modern: Special groups*. International Blikopeners / Eye Openers Symposium: Connecting Young People and Cultural Institutions. 14-15 October, 2010. Stedelijk Museum, Amsterdam.
- http://www.stedelijk.nl/upload/educatie/blikopeners/Blikopeners_symposium.pdf adresinden 17.12.2012 tarihinde erişilmiştir.
- Sandell, R. (2000). The strategic significance of workforce diversity in museums, *International Journal of Heritage Studies*, 6 (3), 213-130.
- Small, S. (2011). Slavery, Colonialism and Museums Representations in Great Britain Old and New Circuits of Migration. *Human Architecture: Journal of Sociology of Self Knowledge*, 9 (4), 117-128.
- Taylor, B. (1991). Framing art - the Tate Modern Art Museum. In Moira Vincentelli (Ed.), *Gallery Education and the New Art History* (pp.19-23). United Kingdom: The Art Council of Great Britain.
- Museums, Libraries and Archives Council (2005). *Sustainable communities summit bulletin*. London: MLA.
- Nightingale, E. (2006). Dancing around the collections: Developing individuals and audiences. C. Lang, J. Reeve ve V. Woollard (ed.), in *The Responsive Museum*, pp. 80-91. Hampshire: Ashgate.
- Padmini, S. (2009). Representation and relevance: how museums display diversity in *migration in museums: narratives of diversity in europe* (ed. Rainer Obliker), 81-83. Berlin: Edition Network Migration in Europe.
- Parkinson, B. R. (2013). *A little gay history: Desire and diversity across the world*. London: British Museum.
- Walsh, K. (1992). *The representation of the past in Museums and heritage in the postmodern world*. London: Routledge.
- Winder, R. (2005). *Bloody foreigners: the story of immigration to Britain*. London: Abacus.
- Victoria & Albet Museum Diversity Policy (2014). <http://www.vam.ac.uk/content/articles/v/v-and-a-strategies-for-access,-inclusion-and-diversity/> adresinden 11.02.2014 tarihinde erişilmiştir.
- Young, L. (2005). *Our lives, our histories, our collections*. London: Museum of London. <http://www.museumoflondon.org.uk/Collections-Research/Research/Your-Research/RWWC/Essays/Essay2/Default1.htm> adresinden 17 Şubat 2012 tarihinde edinilmiştir.

Extended English Abstract

Cultural diversity is a concept that represents the existence of different cultures and their broad association. This concept includes both people living together in changing social, political and geographical contexts and also the products occurring as a result of variant economical processes most of which are already international in quantity. On one hand, cultural diversity can be explained with the coexistence of different nationalities (multi-nationality), the existence of dense immigration and marginal groups (sexual orientation, old people, disabled people, women, poor people, etc.), on the other hand, it is also mentioned with multiculturalism, another concept on which there are many policies. In the globalizing world, the fact that communities continue to resemble each other by means of general life forms has caused communities to produce more severe disparities at ethnic (cultural, religious, racial, etc.) level and direct to dissociate in themselves. In order to prevent this dissociation to become a conflict and to base on the principle that accepts cultural diversity as a wealth, UNESCO published the Declaration of Cultural Diversity in 2001 to provide that different cultures protect the feature of unity in diversity. The declaration accepts that cultural diversity is important for peace and wealth. According to the Declaration, the acceptance of diversities is a tool that helps states in terms of politics; it increases the sympathy among the countries and also develops creativity. By signing Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions in 2005, it is primarily emphasized that the main duty of European Commission is to maintain, protect and encourage cultural cooperation and democratic norms and structures in European communities. The effect of new communication technologies, globalization and developing many-sided trade policies on cultural diversity is spectacular. Thus, the diversity and wealth of cultures should be discussed within the concept of globalization and by using all potential of communication and presentation technologies. In this new process, museums play an important role. The concepts of multiculturalism and cultural diversity base on a radical historical process in the countries like the USA, England, France, Netherlands, Canada and Australia, and also they occur by means of immigration in modern context. United Kingdom is one of the countries which establishes its multiculturalism policy on immigrants and develops new cultural diversity projects after facing the phenomenon of immigration in almost every period of its history. Consequently, the museums of United Kingdom have functioned as a laboratory during the process of practicing national strategies which are accepted within the context of equality and diversity in order to identify multicultural English society, to analyze the demands of the society and to develop policies for contributing to the sustainability of museums; and in time, they have played a significant role in defining the social functions of modern museums by enhancing their own cultural diversity and equality policies. After the Association of English Museums emphasized that modern museums should be aware of diversities and complexities in the society and they should also provide equal opportunities for everybody to benefit from museums, the museums of United Kingdom have developed a set of national museum policies. Within the context of this development The British Museum, Victoria & Albert Museum, the Museum of London and Tate Modern Arts Gallery are among these pioneer museums.

Results

Diversity approach has been handled in culture sector in England since 1990 and it has advanced simultaneously with social involvement policies. The studies have accelerated by the report called "Bringing Britain Together: A National Strategy for Neighbourhood Renewal" by English Social Involvement Unit; they have intended not only to build the sense of unity in diversity but also encourage society in order to fight against the phenomena such as homelessness, unemployment, crime and to keep it away from each kind of discrimination throughout the country. On the other hand, culture and museum groups governed by the Department for Culture, Media and Sport have determined national diversity and involvement strategies. In 1998 the Department of Culture,

Media and Sport began a movement about the labor variety in museums with the help of Museums Association. The Council of England Museums and the Association of Archives and Libraries informed national librarians about the topic by arranging a set of seminars on cultural diversity for museums. In these seminars, the relations with disabled museum audience and the process to make museums accessible for this group of people were underlined within in-service training. Museums, Libraries and Archives Council has developed methods for providing sustainability of social role that institutions such as museums, archives and libraries play in community development by means of the Declaration on New Trends in Social Policies. In the National Museums and Museum Directors Conference, which has been held since 2004, it is stated that museum and gallery sector has a sharp change and it is underlined that these institutions handle society with a proactive approach by sharing practice samples. Based on all these improvements, in 2005 Prime Minister's Office determined the new museum policies for England by publishing a five-year plan called Sustainable Communities, Human Beings, Places and Wealth. This five-year plan displayed that together with the 21st century the museums in United Kingdom don't accept the concept of diversity as only racial diversity; but as this concept contains a broader meaning, the museums also aim at multi-identities based on race, gender, sexual orientation, ethnicity, belief, age, ability, intellectuality, physical, educational and social development, and they reach a long list of diversity. With reference to the aforesaid reports and practices, the Museums Association of England prepared Ethic Codes which were believed to carry the national new museum approach and to help create competitive museums in international arena. Museum ethic codes were used by all the museums in United Kingdom by defining the trust relation between the museums and communities they serve, and representing a set of mutual values and behavior standards that were accepted at a certain time.

Discussion and Conclusion

Although England is a multicultural community, it is thought that its multiculturalism isn't represented well enough in cultural institutions like museums, galleries, libraries, archives, etc. For this reason, since 2005 entrance fee hasn't been charged for the most visited museums of London such as the British Museum, Victoria & Albert Museum, the Museum of London and Tate Modern; the scheme of equality and diversity has been put into practice after being developed. In order to perceive and regard cultural diversity and multiculturalism properly in museum sector in the world and in United Kingdom, it is necessary that different ethnic communities would involve in museum activities as required. For this reason, these museums have intended to fight against the feeling of exclusion and the reality of racism that minority groups have experienced since 2000 and they prepared projects progressively about this subject. The projects vary from exhibition designs containing diversity to preparation of museum education activities and from cooperation with communities around museums to scientific research about this subject. The studies of the British Museum, Victoria & Albert Museum, the Museum of London and Tate Modern have formed a basis for the establishment of an Immigration and Diversity Museum in London.